

*Załącznik nr 1
do Uchwały nr 40/07/1/Z/2018
Zarządu Banku Spółdzielczego
w Rymanowie
z dnia 04.07.2018 r.*

**Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Banku Spółdzielczego w Rymanowie
na dzień 31.12.2017**

Rymanów, 2018r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Informacje ogólne o Banku.....	3
1.2. Podstawa sporządzenia Informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej	4
2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku.....	5
2.1. Proces zarządzania ryzykiem	6
2.2. Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania (art. 435 ust. 2.).....	10
2.2.1. Opis systemu zarządzania, w tym zarządzania ryzykiem	10
2.2.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej	11
2.3. Ryzyko kredytowe	13
2.3.1. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji	13
2.3.2. Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka kredytowego	17
2.3.3. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań.....	20
2.3.4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie	20
2.3.5. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych	21
2.3.6. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia	21
2.3.7. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego.....	22
2.4. Ryzyko płynności.....	24
2.5. Ryzyko stopy procentowej.....	30
2.6. Ryzyko walutowe.....	32
2.7. Ryzyko operacyjne.....	32
2.8. Ryzyko braku zgodności.....	33
2.9. Ryzyko biznesowe	35
3. Fundusze własne	35
3.1. Informacje podstawowe	35
4. Adekwatność kapitałowa	36
4.1. Informacje ogólne	36
4.2. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych ryzyk	37
5. Dźwignia finansowa.....	38
5.1 Bufory kapitałowe.....	38
6. Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku	38

1. Wprowadzenie

1. Bank w zakresie ujawnianych informacji:
 - 1) stosuje pominięcie informacji uznanych za nieistotne - informacje nieistotne to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzję użytkownika opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych,
 - 2) stosuje pominięcie informacji uznanych za zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną. Bank uznaje informacje za poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności.
2. Informacje nie zawarte w niniejszym dokumencie, a objęte obowiązkiem ujawnienia zostały zawarte w następujących dokumentach:
 - a) Informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego Banku za okres od 01.01.2017 do 31.12.2017 r.,
 - b) Sprawozdaniu z działalności Banku Spółdzielczego w Rymanowie w okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017 r.,które są dostępne w *Centrali Banku Spółdzielczego w Rymanowie*.
3. Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych bez miejsc po przecinku.

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Rymanowie z siedzibą 38-480 Rymanów, ul. Rynek 14, jest wpisany do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000096729 prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, REGON: 000507526.

Bank zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., a dnia 30.12.2015 r. podpisał Umowę przystąpienia do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Podstawą prawną prowadzonej przez Bank działalności są:

- ustawa „Prawo Bankowe” z dnia 29 sierpnia 1997r.,
- ustawa z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze,
- ustawa z 07 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających,
- ustawa z dnia 14.12.1994r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym,
- Statut Banku Spółdzielczego w Rymanowie.

Bank, działając w interesie swoich członków, prowadzi działalność bankową na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, jeżeli posiadają zdolność prawną. Bank wykonuje operacje zarówno w złotych jak i w walutach obcych, poprzez Centralę, Oddziały, Filie oraz Punkty Obsługi Klienta.

Bank Spółdzielczy w Rymanowie prowadzi działalność na terenie województwa podkarpackiego oraz powiatów: gorlickiego, tarnowskiego, dąbrowskiego, staszowskiego, sandomierskiego, kraśnickiego, janowskiego, biłgorajskiego, tomaszowskiego.

W 2017 roku Bank prowadził działalność w ramach następującej struktury organizacyjnej:

Centrala BS	Rymanów	38-480 Rymanów, ul. Rynek 14
Oddziały	Jedlicze	38-460 Jedlicze, ul. Rynek 3
	Chorkówka	38-458 Chorkówka, Chorkówka 2
	Nowy Żmigród	38-230 Nowy Żmigród, ul. Mickiewicza 1
	Krosno	38-400 Krosno, ul. Bohaterów Westerplatte 20
Filie	Jasło	38-200 Jasło, ul. Kościuszki 15
Punkty Obsługi Klienta	Krempna	38-232 Krempna 85,
	Zręcin	38-457 Zręcin, ul. Łukasiewicza 18
	Krosno Bieszczadzka	38-400 Krosno, ul. Bieszczadzka 5
	Krosno Składowa	38-400 Krosno, ul. Składowa 5
	Krosno Kletówki	38-400 Krosno, ul. Kletówki 62a

W 2017 roku zostało zamkniętych pięć jednostek Banku:

Filie	Krosno Piłsudskiego	38-400 Krosno, ul. Piłsudskiego 1
	Gorlice	38-300 Gorlice, ul. Legionów 6c
	Tarnów	33-100 Tarnów, ul. Goldhammera 1
Punkty Obsługi Klienta	Lubutowa	38-440 Iwonicz Zdrój, Lubutowa
	Jedlicze UG	38-460 Jedlicze, ul. Rynek 6

1.2. Podstawa sporządzenia Informacji dotyczącej adekwatności kapitałowej

Niniejsza informacja została sporządzona zgodnie z wymogami określonymi w:

- Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,
- Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zwanym dalej Rozporządzeniem KE,
- Ustawie Prawo bankowe,
- Zasadach Ładu Korporacyjnego KNF,
- Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
- Rekomendacji M, dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, stanowiącej załącznik do uchwały Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r.,

- Rekomendacji P, dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r.,
 - Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach,
- oraz na podstawie innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji, a także zgodnie z Polityką informacyjną Banku Spółdzielczego w Rymanowie. W niniejszym dokumencie zawarto informacje w zakresie zgodnym z Rozporządzeniem CRR.

2. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem w Banku

Zarządzanie ryzykami w Banku odbywa się na podstawie Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rymanowie przyjętej przez Zarząd i zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą Banku. Strategia jest zgodna ze Strategią Banku Spółdzielczego w Rymanowie i podlega corocznemu przeglądowi zarządcemu i weryfikacji. Przegląd i weryfikacja dokonywana jest również w przypadku wystąpienia znacznych zmian wewnętrznych lub w otoczeniu Banku. Informacje o charakterze ilościowym i jakościowym podlegające ujawnieniom Banku Spółdzielczego w Rymanowie sporządzono na dzień 31 grudnia 2017 roku.

Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku Spółdzielczym w Rymanowie zawiera cele definiujące apetyt na ryzyko Banku rozumiany jako maksymalny, akceptowalny poziom ryzyka, jakie Bank może ponosić. Szczegółowy opis procedur w zakresie zarządzania istotnymi ryzykami w Banku zawierają polityki i instrukcje dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka. Podlegają one bieżącej weryfikacji (nie rzadziej niż raz w roku) i podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą Banku.

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest objęty Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Rymanowie definiującą częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania są dostosowane do skali narażenia na ryzyko, a także zmienność ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

W Banku funkcjonuje zorganizowany proces zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy.

Schemat organizacji zarządzania ryzykiem w Banku

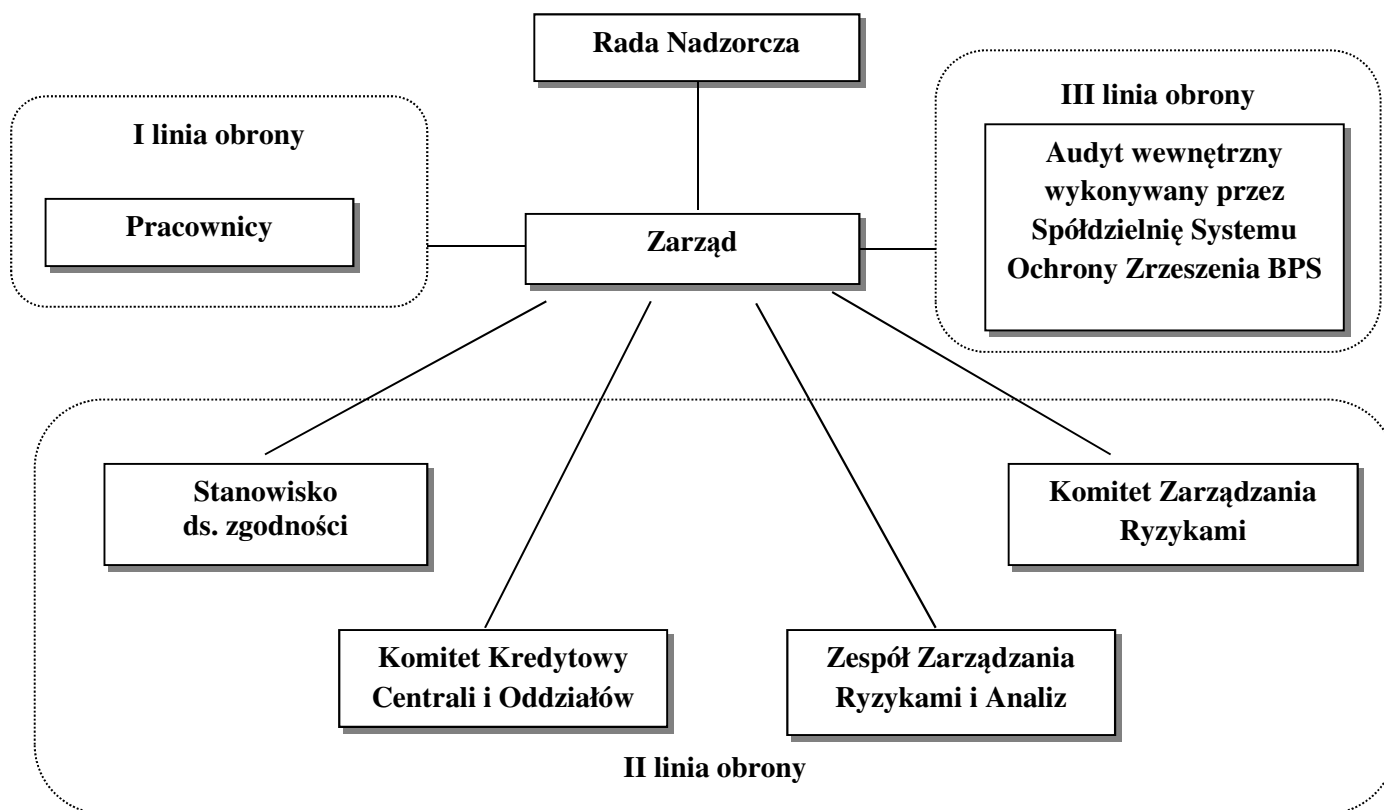
Rada Nadzorcza	- poziom nadzorczy
Zarząd	- poziom zarządczy
Komitety:	- poziom doradczy
– Kredytowy Centrali/Oddziału	
– Zarządzania Ryzykami	
Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz	- poziom wsparcia

Stanowisko ds. zgodności

- poziom wsparcia

Jednostki/Komórki organizacyjne Banku

- poziom operacyjny

W procesie zarządzania ryzykiem, strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem.

Struktura organizacyjna Banku umożliwia skuteczne zarządzanie i kontrolę ryzyka na wszystkich poziomach zarządzania. Zmiany dokonywane w strukturze organizacyjnej Banku są uzasadnione i zaplanowane z uwzględnieniem konieczności przeprowadzenia przeglądu obowiązujących regulacji wewnętrznych w celu zapewnienia spójności wprowadzanych zmian z przepisami prawa i przyjętymi założeniami w zakresie zarządzania ryzykiem.

Pracownicy Banku na wszystkich szczeblach organizacyjnych mają dostęp do wewnętrznych regulacji w zakresie zarządzania ryzykiem i znają zasady oraz zakres zadań poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych w zakresie zarządzania ryzykiem. Instrukcje i procedury zarządzania ryzykiem obejmują pełny zakres działalności Banku.

Organizacja procesu zarządzania ryzykiem umożliwia zapobieganie konfliktom interesów.

W Banku zachowana jest zasada rozdzielania odpowiedzialności za zarządzanie obszarami działalności Banku generującymi ryzyko, monitorującymi poziom ryzyka i kontrolującymi ryzyko, przy uwzględnieniu charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności Banku.

2.1. Proces zarządzania ryzykiem

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- a) dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- b) stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- c) monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka, w tym nowych norm płynnościowych, określonych w Pakiecie CRD IV/CRR,
- d) szacowanie wymogów kapitałowych na pokrycie poszczególnych rodzajów ryzyka, zgodnie z rozporządzeniem 575/2013 UE,
- e) analiza pokrycia wymogów kapitałowych funduszami własnymi, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego),
- f) uwzględnienie efektów pomiaru ryzyka w metodach szacowania wymogów kapitałowych, z uwzględnieniem buforów kapitału (zabezpieczającego i antycyklicznego),
- g) agregacja procesów szacowania wymogów kapitałowych z procesami zarządzania ryzykiem w Banku,
- h) raportowanie wyników oceny ryzyka oraz adekwatności kapitałowej Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej zgodnie z Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Rymanowie,
- i) audyt skuteczności zarządzania ryzykiem w Banku,
- j) wykorzystywanie przez Zarząd oraz Radę Nadzorczą wyników kontroli wewnętrznej i audytu do bieżącego zarządzania oraz nadzoru nad zarządzaniem Bankiem.

Na proces zarządzania ryzykiem bankowym składają się następujące czynności:

- 1) gromadzenie informacji,
- 2) identyfikacja i ocena ryzyka,
- 3) limitowanie ryzyka,
- 4) pomiar i monitorowanie ryzyka,
- 5) raportowanie,
- 6) zastosowanie narzędzi redukcji ryzyka (działania zapobiegawcze).

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku główną rolę pełnią Rada Nadzorcza i Zarząd Banku.

Wymagania wobec Rady Nadzorczej i Zarządu:

- a) członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu muszą cieszyć się nieposzlakowaną opinią i posiadać wystarczającą wiedzę, umiejętności i doświadczenie do wykonywania swoich obowiązków. Ogólny skład organów Banku odzwierciedla odpowiednio szeroki zakres doświadczeń i kompetencji,
- b) wszyscy członkowie organów winni poświęcać wystarczająco dużo czasu wykonywaniu swoich funkcji w Banku, a także analizom kwestii ryzyka,
- c) organy Banku zobowiązane są brać czynny udział w zarządzaniu wszystkimi rodzajami istotnego ryzyka, o których mowa w przepisach rangi ustawowej i w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013. Oznacza to regularne omawianie zagadnień ryzyka na posiedzeniach organów.

Do zadań Rady Nadzorczej i Zarządu w zakresie zarządzania ryzykiem należy:

Rada Nadzorcza:

- a) zatwierdza procedury w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka m. in. strategię i politykę;
- b) nadzoruje proces zarządzania ryzykiem, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka;
- c) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości ponoszonego ryzyka;
- d) dokonuje okresowej oceny realizacji przez Zarząd założeń Strategii w odniesieniu do zasad zarządzania ryzykiem oraz alokacji kapitału na pokrycie istotnych rodzajów ryzyka w Banku;
- e) zatwierdza poziom tolerancji na ryzyko;
- f) nadzoruje przestrzeganie w Banku polityk, procedur i planów.

Zarząd Banku:

- a) odpowiada za opracowanie i wdrożenie Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową;
- b) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną Banku, dostosowaną do wielkości ponoszonego ryzyka;
- c) akceptuje raporty dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, skierowane do Rady Nadzorczej;
- d) zarządza ryzykiem, ustala wartości progowe oraz nadzoruje i monitoruje działania podejmowane przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem;
- e) podejmuje najważniejsze decyzje wpływające na poziom ryzyka Banku.

Oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku w procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą:

1. **Komitet Zarządzania Ryzykami** - inicjuje i koordynuje działania w zakresie identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania i raportowania ryzyka oraz

opiniuje regulacje wewnętrzne Banku pod kątem poszczególnych rodzajów ryzyka. Opiniuje podejmowanie działań zmierzających do utrzymania ryzyka na akceptowalnym poziomie. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Zarządzania Ryzykami w Banku Spółdzielczym w Rymanowie”.

2. **Komitet Kredytowy Centrali/Oddziałów** - uczestniczy w procesie weryfikacji transakcji kredytowych; opiniuje transakcje kredytowe pod kątem ponoszonego ryzyka; opiniuje klasyfikację transakcji kredytowych. Skład i szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego”.
3. **Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz** - odpowiada za pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka (ryzyka istotne); pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej; przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka; tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową; monitorowanie, limitowanie i raportowanie limitów wewnętrznych i zewnętrznych poziomu ryzyka portfela kredytowego Banku.
4. **Stanowisko ds. zgodności** – zadaniem stanowiska jest zapewnienie przestrzegania polityki zgodności. Ponadto ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi. Stanowisko ds. zgodności identyfikuje ryzyko braku zgodności poprzez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych, standardów rynkowych, a także poprzez przeprowadzenie działań wyjaśniających oraz testy zgodności, sporządza raporty w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej, odpowiada za spójność regulacji wewnętrznych Banku.
5. **Audyt Wewnętrzny** - wykonywany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS dokonuje kontroli i oceny skuteczności działania systemu zarządzania ryzykiem, przestrzegania obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem. Audyt dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania oraz zgodności przeprowadzanych operacji bankowych z wewnętrznymi regulacjami Banku.
6. **Pozostali pracownicy Banku** - mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązującymi w Banku w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowaniu tych zdarzeń.

W bieżącym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka w Banku szczególny nacisk położony jest na wyjaśnienie przyczyn występowania zdarzeń generujących ryzyko oraz oszacowanie ich wpływu na efektywność działania Banku, z wykorzystaniem technik testowania warunków skrajnych. Rada Nadzorcza Banku zatwierdza zasady przeprowadzania

testów warunków skrajnych. Procedura przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku przebiega według następującego schematu:

1. Przeprowadzenie testu warunków skrajnych w oparciu o szczegółowe metodyki określone w procedurach zarządzania ryzykami i adekwatnością kapitałową przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.
2. Sporządzenie opisu wyników przeprowadzonych testów.
3. Przekazanie informacji o wynikach przeprowadzonych testów warunków skrajnych wraz z analizami ryzyka i/lub adekwatności kapitałowej, zgodnie z procedurami szczegółowymi.
4. Opracowanie propozycji działań w przypadku wykazania wysokiej wrażliwości Banku na wystąpienie sytuacji awaryjnej (skrajnej) przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz we współpracy z jednostkami/komórkami organizacyjnymi.
5. Weryfikacja planów awaryjnych przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz.
6. Podjęcie decyzji przez Zarząd o przeprowadzeniu działań awaryjnych/uruchomieniu planu awaryjnego.
7. Raportowanie wyników testów warunków skrajnych Radzie Nadzorczej, zgodnie z regulacjami.

Wybór konkretnych technik ograniczania skutków podejmowanego przez Bank ryzyka może rodzić konsekwencje finansowe, toteż Zarząd dokonuje analizy opłacalności i podejmuje decyzje o zastosowaniu najbardziej optymalnych rozwiązań w zakresie organizacji, automatyzacji i dokumentowania procesów zarządzania ryzykiem w Banku.

2.2. Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania (art. 435 ust. 2.)

2.2.1. Opis systemu zarządzania, w tym zarządzania ryzykiem

Członków Zarządu powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza, działając na podstawie Statutu Banku, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następczej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje w okresach rocznych Rada Nadzorcza zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Rymanowie.

Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze Statutem Banku, Regulaminem wyboru Członków Rady Nadzorczej oraz Regulaminem działania Rady Nadzorczej, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Rymanowie.

Rada Nadzorcza powołała 3-osobowy Komitet Audytu, do zadań którego należy między innymi monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej, skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem.

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty Instrukcją sporządzania informacji zarządczej, definiującą częstotliwość, zakres, odbiorców oraz terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka.

Systemem informacji zarządczej są objęte wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne.

W Banku funkcjonuje Komitet Zarządzania Ryzykami. W 2017 roku odbyło się 47 posiedzeń Komitetu.

Zakres i częstotliwość raportowania są dostosowane do skali narażenia na ryzyko, a także zmienności ryzyka, zapewniając możliwość podejmowania decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

2.2.2. Opis systemu kontroli wewnętrznej

1. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej - stanowi on część systemu zarządzania, o którym mówi art. 9 ustawy – Prawo bankowe, w ramach którego funkcjonuje co najmniej:
 - 1) System zarządzania ryzykiem,
 - 2) System kontroli wewnętrznej.
2. Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny i odpowiedzialny.
3. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrole według ustalonych metod, dokonuje oceny stosowania mechanizmów kontrolnych oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.
4. Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii w kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.
5. Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie niedomówień i nieścisłości.
6. Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.
7. W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, który jest dostosowany do struktury organizacyjnej, wielkości i profilu ryzyka, w szczególności uwzględniając:
 - 1) stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w Banku,
 - 2) zasoby, którymi dysponuje Bank,

- 3) ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów, w tym w szczególności w zakresie procesów istotnych,
 - 4) ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony.
8. System kontroli wewnętrznej powinien być zaprojektowany, wprowadzony, a jego działanie zapewniane w takim stopniu, aby osiągnąć jego adekwatność i skuteczność, zapewniając tym samym:
- 1) prawidłowość procedur administracyjnych i księgowych, a także wiarygodną sprawozdawczość finansową oraz rzetelne raportowanie wewnętrzne i zewnętrzne,
 - 2) zgodność działania z przepisami prawa oraz rekomendacjami nadzorczymi, a także regulacjami wewnętrznymi, w tym dotyczącymi zarządzania ryzykiem.
9. W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:
- 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
10. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech, niezależnych poziomach (liniach obrony).
11. Na pierwszy poziom (linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej banku, w tym stosowanie przez pracowników mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych, a także dokonywanie w ramach obowiązków służbowych pracowników poziomego monitorowania (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
12. Na drugi poziom (linię obrony) składa się co najmniej:
- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem, o którym mowa w ust. 2;
 - 2) działalność komórki do spraw zgodności.
13. Pracownicy komórek Banku na drugim poziomie (drugiej linii) w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują przestrzeganie mechanizmów kontrolnych poprzez monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi) lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu).
14. Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego.
15. Nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza, a odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Prezes Zarządu.

16. Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka, tj. obejmuje w szczególności obszary obarczone wysokim ryzykiem. Przez obszary obarczone wyższym ryzykiem należy rozumieć te obszary działania jednostek lub komórek organizacyjnych Banku, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywołać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczne funkcjonowanie Banku. Obszary w działalności danej jednostki lub komórki organizacyjnej Banku, gdzie stwierdzono w trakcie przeprowadzania kontroli, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych, szczególnie dużo błędów i nieprawidłowości zalicza się także do obszarów obarczonych wyższym ryzykiem.
17. Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennej działalności wszystkich pracowników banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki.

2.3. Ryzyko kredytowe

2.3.1. Proces zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji

Stosowane w Banku metody zarządzania ryzykiem kredytowym, częstotliwość analiz oraz struktura organizacyjna dostosowane są do profilu i wielkości tego ryzyka oraz skali i złożoności działalności kredytowej Banku.

Podstawowe czynniki analizowane przez Bank w celu określenia profilu ryzyka to w szczególności:

1. Całkowity współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier I.
2. Wskaźnik jakości kredytów ogółem, w tym wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.
3. Udział kredytów w sumie bilansowej.
4. Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w sumie bilansowej.
5. Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sumie bilansowej.
6. Stan rezerw celowych, w tym rezerw na detaliczne ekspozycje kredytowe, na ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie.
7. Średni wskaźnik LtV.
8. Wysokość wskaźnika DtI.
9. Wielkość sumy bilansowej.
10. Złożoność działalności, tj. brak transakcji instrumentów finansowych zaliczanych do portfela handlowego.
11. Struktura inwestycji Banku. Bank angażuje się w:
 - a) akcję kredytową,
 - b) obligacje Banku Zrzeszającego,
 - c) lokaty w Banku Zrzeszającym,
 - d) akcje Banku Zrzeszającego,
 - e) bony skarbowe i pieniężne.

Bank kontynuuje politykę dywersyfikacji ryzyka kredytowego poprzez stosowanie ustalonych zasad bezpieczeństwa działalności kredytowej w poszczególnych segmentach rynku oraz poprzez niezbędne instrumenty. Do podstawowych działań mających na celu minimalizację ryzyka kredytowego należy zaliczyć dywersyfikację struktury przedmiotowej i podmiotowej portfela, poprzez wprowadzone wewnętrzne limity dotyczące:

- a) branż,
- b) produktów kredytowych,
- c) zabezpieczeń,
- d) detalicznych ekspozycji kredytowych,
- e) ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

Proces zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- identyfikację czynników ryzyka kredytowego,
- ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- monitorowanie, pomiar i raportowanie ryzyka,
- wdrażanie technik redukcji ryzyka,
- zarządzanie ryzykiem rezydualnym,
- kontrolę zarządzania ryzykiem kredytowym i ryzykiem koncentracji.

Bank zarządza ryzykiem kredytowym zarówno w odniesieniu do pojedynczej transakcji jak i do całego portfela kredytowego.

1. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:
 - 1) Badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów;
 - 2) Wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych;
 - 3) Prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów;
 - 4) Bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania;
 - 5) Dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych;
 - 6) Prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami;
 - 7) Rozdzieleniu funkcji oceny zdolności kredytowej od działalności sprzedażowej;
 - 8) Kontroli działalności kredytowej.
2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego przeprowadzane jest za pomocą:
 - 1) Dywersyfikacji ryzyka (limity koncentracji);

- 2) Analizy skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych;
- 3) Monitorowania rynku podstawowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości;
- 4) Analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego;
- 5) Monitorowania ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka;
- 6) Przedsięwzięć organizacyjno-kadrowych polegających w szczególności na:
 - a) organizacji systemu podejmowania decyzji kredytowych,
 - b) rozdzieleniu funkcji operacyjnych od oceny ryzyka,
 - c) sprawowaniu nadzoru nad ryzykami przez Prezesa Zarządu,
 - d) przydzieleniu nadzoru nad wdrażaniem Polityki kredytowej, w tym Polityki zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Członkowi Zarządu,
 - e) prawidłowym przepływie informacji,
 - f) odpowiednim doborze i szkoleniu kadr,
 - g) nadzorze nad działalnością kredytową,
 - h) organizacji odpowiedniego systemu kontroli i audytu.

Podział zadań i odpowiedzialności w systemie zarządzania ryzykiem kredytowym

1. Rada Nadzorcza określa cele strategiczne w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, rezydualnym, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w „Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka”.
2. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad procesem zarządzania ryzykami.
3. Podmiotami odpowiedzialnymi za opracowanie, wdrażanie i przestrzeganie regulacji wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem kredytowym w Banku są:
 - 1) Prezes Zarządu nadzorujący bezpośrednio ryzyko kredytowe Banku.
 - 2) Członek Zarządu, nadzorujący działalność handlową.
 - 3) Komitet Zarządzania Ryzykami opiniujący rodzaje i wysokość limitów wewnętrznych, wyniki analiz ryzyka kredytowego, wewnętrzne regulacje Banku.
 - 4) Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz odpowiedzialny za opracowanie propozycji rodzajów i wysokości limitów wewnętrznych, ich okresową weryfikację, analizę ryzyka kredytowego.
 - 5) Pracownik Stanowiska Wierzytelności Trudnych odpowiedzialny za przygotowanie raportu z oceny ryzyka rezydualnego, a w tym monitoring skuteczności zabezpieczeń i analizę efektów windykacji należności.
 - 6) Kierownicy Oddziałów odpowiedzialni za przestrzeganie ustalonego poziomu ryzyka kredytowego oraz dbałość o jakość portfela kredytowego.

- 7) Audyt Wewnętrzny przeprowadzający kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem kredytowym.
- 8) Wszyscy pracownicy Banku zobowiązani do przestrzegania wewnętrznych regulacji Banku oraz do przeprowadzania rzetelnej kontroli bieżącej.

Zasady identyfikacji, pomiaru, analizy i raportowania ryzyka kredytowego.

Bank dokonuje identyfikacji, pomiaru, analizy i raportowania ryzyka kredytowego w zakresie:

ryzyka pojedynczej transakcji kredytowej:

- Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego.
- System zarządzania ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy obejmuje:
 - a) stosowanie metodyki oceny zdolności kredytowej, określone dla każdej z grup ekspozycji, charakteryzujących się podobnymi cechami,
 - b) bieżący monitoring ustanowionych zabezpieczeń kredytowych,
 - c) przegląd ekspozycji kredytowych i tworzenie rezerw celowych,
 - d) windykację i restrukturyzację oraz nadzór nad kredytami zagrożonymi,
 - e) kontrolę działalności kredytowej.

ryzyka portfela kredytowego:

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują analizę:

- 1) jakościowo – ilościową portfela kredytowego, obejmującą również dywersyfikację portfela oraz ocenę realizacji limitów ograniczających ryzyko kredytowe,
- 2) ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych,
- 3) ryzyka rezydualnego,
- 4) monitorowania ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

analiza jakościowo – ilościowa

Raporty w zakresie analizy jakościowo – ilościowej obejmują:

- 1) analizę wskaźnikową:
 - a) wskaźniki jakości portfela kredytowego;
 - b) wskaźniki podstawowe - wskaźniki udziału następujących wielkości:
 - kredytów zagrożonych brutto,
 - rezerw celowych w obliżu kredytowym.
- 2) analizę jakościową:

- a) jakość ekspozycji kredytowych - zestawienie należności według kategorii ryzyka obowiązujących dla tworzenia rezerw celowych,
 - b) jakość ekspozycji według lat zaangażowania – zestawienie należności w podziale na grupy ryzyka według lat udzielenia kredytu;
- 3) analizę dywersyfikacji portfela kredytowego (koncentracji zaangażowań) w podziale na:
- a) zaangażowania zabezpieczone danym rodzajem zabezpieczenia – raportowane są ekspozycje kredytowe i zobowiązania pozabilansowe w podziale na grupy zabezpieczone jednorodnym rodzajem zabezpieczenia,
 - b) zaangażowania w poszczególne produkty - raportowane są ekspozycje kredytowe i zobowiązania pozabilansowe według rodzajów produktów kredytowych,
 - c) zaangażowania w sektor gospodarki - raportowane są ekspozycje kredytowe i zobowiązania pozabilansowe według sektorów gospodarki;
- 4) ocenę realizacji limitów zaangażowań.

ryzyko rezydualne

W celu ograniczania występowania ryzyka rezydualnego w Banku prowadzony jest systematyczny monitoring skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń kredytowych.

Monitoring skuteczności zabezpieczeń jest prowadzony w cyklach rocznych w oparciu o następujące informacje:

1. Analizę informacji na temat prowadzonych egzekucji komorniczych z przyjętych zabezpieczeń.
2. Ocenę jakości zabezpieczeń, w tym zabezpieczeń pomniejszających podstawę tworzenia rezerw celowych w oparciu o wyliczanie wskaźnika udziału rezerw celowych w portfelu ekspozycji kredytowych ogółem.
3. Ocenę skuteczności przyjętych zabezpieczeń w oparciu o wyliczenie zwrotu z egzekucji.

2.3.2. Polityka stosowanych zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod redukcji ryzyka kredytowego

Bank stosuje następujące techniki ograniczania ryzyka kredytowego:

- a) Pomniejszanie, w uzasadnionych przypadkach, podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.
- b) Techniki redukcji ryzyka kredytowego – możliwe do zastosowania metody ograniczania skutków ryzyka kredytowego ujęte w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (Dz. U. Nr 235, poz. 1589 z późn. zm.) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz określone w Rozporządzeniu 575/2013 UE.

W celu ograniczania skutków ryzyka kredytowego Bank ustanawia zabezpieczenia. Przyjmowane zabezpieczenia powinny spełniać kryteria płynności, wartości oraz dostępu i możliwości ich kontroli:

- a) Wartość przyjmowanych zabezpieczeń na nieruchomości powinna zapewnić odpowiedni poziom wskaźnika LtV przez cały okres kredytowania, uwzględniając rodzaj nieruchomości (mieszkalna, komercyjna), rynek zabezpieczeń (pierwotny, wtórny), rodzaj produktu, itp.;
- b) Bank stale monitoruje zmiany na rynku typowych zabezpieczeń, przyjmowanych przez Bank, tj. rynku nieruchomości;
- c) Bank preferuje zabezpieczenia kredytów, które pozwalają na:
 - skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów,
 - pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych,
 - przypisanie niższych wag ryzyka ekspozycjom kredytowym w rachunku wymogu kapitałowego.

Podstawowe zabezpieczenia, uznawane za najkorzystniejsze przez Bank to:

- a) zdeponowane w Banku lub w innym banku krajowym, będącym stroną trzecią środki pieniężne,
- b) hipoteka na nieruchomości mieszkalnej, komercyjnej,
- c) poręczenia Funduszy Poręczeń Kredytowych,
- d) poręczenia i gwarancje jednostek samorządu terytorialnego oraz banków,
- e) poręczenie cywilne i wekslowe,
- f) zastaw rejestrowy,
- g) przewłaszczenia.

W Banku funkcjonują procedury monitorowania stanu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń w postaci hipotek na nieruchomościach, zgodnie z Rekomendacją „S”.

Bank systematycznie śledzi zmiany na lokalnym rynku nieruchomości oraz analizuje trendy ogólnokrajowe.

Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności bilansowe za 2017r.

Tabela 1. Rezerwy celowe na 31.12.2017 roku (w tys. zł)

TREŚĆ	Stan na początek roku obrotowego:	Zwiększenie:	Wykorzystanie:	Rozwiązanie:	Stan rezerw na koniec roku obrotowego:	Wymagany poziom rezerw celowych:
1.Rezerwy celowe od należności od sektora niefinansowego, w tym:	8 548	1 124	345	1 490	7 837	7 837
- sytuacji normalnej i pod obserwacją	166	122	-	108	180	180

- poniżej standardu	178	95	-	256	17	17
- wątpliwe	178	157	-	258	78	78
- stracone	8 026	750	345	868	7 562	7 562
2. Rezerwy celowe od należności sektora budżetowego	-	-	-	-	-	-
RAZEM:	8 548	1 124	345	1 490	7 837	7 837

Tabela 2. Kwoty należności na 31.12.2017 roku

Podmiot:	31.12.2016 r.		31.12.2017 r.	
	Kwota (w tys. zł):	Wsk. struktury (w %):	Kwota (w tys. zł)	Wsk. struktury (w %)
Sektor finansowy, w tym:	56 993	39,25	52 696	39,43
W tym należności normalne	56 993		52 696	
W tym lokaty	32 176	56,46	0	
Sektor niefinansowy w tym	71 711	49,40	63 105	47,21
Kredyty w sytuacji normalnej	57 528	80,20	45 699	72,41
Kredyty pod obserwacją	777	1,09	7 119	11,28
Poniżej standardu	3 861	5,39	1 384	2,20
Wątpliwe	701	0,98	681	1,08
Stracone	8 844	12,34	8 221	13,03
Sektor budżetowy, w tym:	16 470	11,35	17 858	13,36
Kredyty w sytuacji normalnej	16 470	100	17 858	100
Poniżej standardu				
Należności ogółem:	145 174		133 659	

Tabela 3. Kwoty zaangażowań na 31.12.2017 roku (w tys. zł)

Podział branżowy	Stan na 31.12.2016 r.:	w tym odsetki:	Wskaź. struktury w %	Stan na 31.12.2017 r.:	w tym odsetki:	Wskaź. struktury w %
Sektor finansowy						
Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	764	-	0,71	725	-	0,63
Przedsiębiorstwa i spółki prywatne, spółdzielnie	3 820	1	3,55	5 707	-	4,98
Rolnicy indywidualni	2 447	-	2,27	2 187	-	1,92
Przedsiębiorcy indywidualni	3 786	1	3,51	5 336	-	4,67
Osoby prywatne	92 544	92	85,92	96 180	83	84,10

Inst. niek. działające na rzecz gospodarstw domowych	4 352	1	4,04	4 231	3	3,7
Razem sektor niefinansowy	107 713	95		114 366	86	
Instytucje rządowe						
Instytucje samorządowe	46 356	-	100	60 671	-	100
Razem sektor budżetowy	46 356	-		60 671	-	
SUMA OGÓLEM	154 069	-		175 037	-	

Wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe Banku na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniósł 4 839 tys. zł.

2.3.3. Zarządzanie ryzykiem koncentracji zaangażowań

Bank definiuje ryzyko koncentracji zaangażowań jako, mogące istotnie wpłynąć na stabilność i bezpieczeństwo działania Banku, ryzyko niewykonania zobowiązania przez pojedynczy podmiot, podmioty powiązane kapitałowo lub organizacyjnie oraz przez grupy podmiotów, w przypadku których prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania jest zależne od wspólnych czynników; ryzyko to związane jest ze zbyt dużym zaangażowaniem Banku wobec: pojedynczych klientów lub grup klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie (koncentracja zaangażowań, koncentracja zaangażowań kapitałowych), tego samego sektora gospodarczego (branża/PKD), tego samego instrumentu finansowego (produkt), tego samego rodzaju zabezpieczenia kredytowego. Celem w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji jest: dywersyfikacja i zminimalizowanie poziomu ryzyka, zapewnienie przestrzegania zewnętrznych limitów koncentracji, optymalizacja systemu limitów ograniczających ryzyko. Bank zarządza ryzykiem koncentracji poprzez stosowanie i monitorowanie systemu wewnętrznych limitów oraz stosowanie kilku form zabezpieczeń danej ekspozycji kredytowej.

W przypadku wykorzystania limitu na poziomie ustalonym przez Zarząd, podejmowane są działania w celu ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań. Wybór instrumentów zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań, mających na celu dywersyfikację tego ryzyka uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem profilu ryzyka Banku. Zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności Bank ustala w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymania kapitału wewnętrznego w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku.

2.3.4. Zarządzanie ryzykiem kredytowym ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, Bank dokonuje jego identyfikacji, pomiaru, raportowania i oceny, analizując:

1. poziom zaangażowania Banku w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie,

2. jakość portfela kredytowego w grupie tych ekspozycji,
3. wartość ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w sytuacji zagrożonej,
4. bieżącą ocenę wartości nieruchomości, w tym: rodzaj nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie, rodzaj hipoteki, miejsce Banku w kolejności zaspokajania się z hipoteki,
5. prawomocność wpisu, ubezpieczenie nieruchomości,
6. poziom wskaźnika LtV.

W celu ograniczenia poziomu ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w Banku zostały wprowadzone limity wewnętrzne, określające oczekiwaną strukturę portfela tych ekspozycji, zapewniającą jego dywersyfikację zgodnie z ogólną strategią Banku. Bank monitoruje zmiany zachodzące na rynku nieruchomości oraz weryfikuje wartość rynkową nieruchomości stanowiących zabezpieczenie ekspozycji kredytowych. Weryfikacja i monitoring prowadzone są na podstawie dokumentów przedkładanych przez kredytobiorcę oraz informacji i danych gromadzonych bezpośrednio przez pracowników Banku.

2.3.5. Zarządzanie ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych

Proces zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych obejmuje w szczególności:

1. ustalenie i przestrzeganie limitów ograniczających ryzyko detalicznych ekspozycji kredytowych,
2. wymogi dokumentowe w zakresie badania zdolności i wiarygodności kredytowej,
3. korzystanie z wewnętrznych i zewnętrznych baz danych,
4. system uprawnień do akceptacji ryzyka,
5. ograniczanie strat poprzez zabezpieczenie detalicznych ekspozycji kredytowych,
6. odpowiednie administrowanie detalicznymi ekspozycjami kredytowymi,
7. procesy monitorowania detalicznych ekspozycji kredytowych i dochodzenia roszczeń,
8. przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
9. zastosowanie narzędzi wspierających ocenę zdolności i wiarygodności kredytowej oraz zarządzanie ryzykiem portfela detalicznych ekspozycji kredytowych.

Bank monitoruje ryzyko kredytowe na jakie jest narażony w związku z zaangażowaniem w detaliczne ekspozycje kredytowe, określa poziom tego ryzyka oraz dokonuje jego analizy w celu weryfikacji poziomu ryzyka.

Bank sporządza kwartalnie raporty ukazujące podział produktowy detalicznych ekspozycji kredytowych, a także ich udział w portfelu kredytowym oraz jakość tego portfela i poziom utworzonych rezerw.

2.3.6. Korzystanie z ECAI – art. 444 Rozporządzenia

Na dzień 31.12.2017 r. Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

2.3.7. Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

1. Definicja pozycji przeterminowanych i z rozpoznaną utratą wartości – stosowane do celów rachunkowości.

Kwota kapitału, rata kapitałowa, rata odsetkowa niespłacona w terminie określonym w umowie kredytu lub spłacona w niepełnej wysokości uznawana jest przez Bank za zadłużenie przeterminowane.

Ekspozycjami zagrożonymi, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, są należności zaklasyfikowane do grup: poniżej standardu, wątpliwe i stracone.

Proces klasyfikacji ekspozycji kredytowych klientów instytucjonalnych do odpowiednich grup ryzyka, z uwzględnieniem pomniejszeń podstawy tworzenia rezerwy o wartość przyjętych zabezpieczeń, przeprowadzany jest (z zastrzeżeniem rozwiązań dotyczących projektów inwestycyjnych) w oparciu o:

- a) kryterium terminowości spłat kapitału lub odsetek - w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec Skarbu Państwa ,
- b) dwa niezależne od siebie kryteria - w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych obejmujących należności z tytułu kredytów udzielonych na finansowanie działalności gospodarczej i JST:
 - i. terminowości spłat kapitału lub odsetek - automatycznie w systemie.
 - ii. sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika i prawnych zabezpieczeń - na podstawie dokonanej oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika oraz oceny wartości zabezpieczeń.

Zasady monitorowania i klasyfikacji ekspozycji kredytowych oparto o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r.

2. Opis strategii (metod) przyjętych do ustalania korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego.

Bank tworzy rezerwy celowe i odpisy aktualizujące. Rezerwy celowe tworzy się w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- a) kategorii "normalne" - w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych, rezerwę tworzy się w wysokości, co najmniej wymaganego poziomu rezerw stanowiącego 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych,
- b) kategorii "pod obserwacją",
- c) grupy "zagrożone" - w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" lub "stracone".

W przypadku ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów detalicznych, Bank tworzy rezerwy celowe i odpisy aktualizujące w wysokości, co najmniej:

- a) 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „normalne”;
- b) 100% podstawy tworzenia rezerw celowych od ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii „stracone”.

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi wynikającymi z kredytów hipotecznych, kredytów mieszkaniowych, kredytów dla klientów instytucjonalnych, zaklasyfikowanymi do kategorii "pod obserwacją", "poniżej standardu", "wątpliwe" i "stracone", tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

- a) 1,5% - w przypadku kategorii "pod obserwacją",
- b) 20% - w przypadku kategorii "poniżej standardu",
- c) 50% - w przypadku kategorii "wątpliwe",
- d) 100% - w przypadku kategorii "stracone".

Podstawę do klasyfikacji ekspozycji kredytowych do następujących grup ryzyka ekspozycji kredytowych stanowią wyniki przeprowadzonego monitoringu.

3. Jakość ekspozycji kredytowych w podziale na branże.

Struktura branżowa należności według stanu na dzień 31.12.2017 r.

Sektor gospodarki	Grupa ryzyka	Wartość nominalna i pozabilansowa ekspozycji (w tys zł.)	% udział w sumie ekspozycji kredytowych (nominalna i pozabilansowych)
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	Ekspozycje w sytuacji normalnej	195	0,23%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	232	0,27%
	Suma	427	0,50%
GÓRNICTWO I WYDOBYCIE	Ekspozycje w sytuacji normalnej	700	0,82%
	Suma	700	0,82%
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	Ekspozycje w sytuacji normalnej	7 808	9,14%
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	843	0,99%
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	102	0,12%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	638	0,75%
	Suma	9 391	10,99%
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ REKULTYWACJA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	1 068	1,25%
	Suma	1 068	1,25%
BUDOWNICTWO	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 894	6,90%
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	1 302	1,52%
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	26	0,03%
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	435	0,51%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	5 011	5,87%
	Suma	12 668	14,83%
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY, NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	Ekspozycje w sytuacji normalnej	5 474	6,41%
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	2 327	2,72%
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	570	0,67%

I MOTOCYKLI	Ekspozycje w sytuacji straconej	240	0,28%
	Suma	8 611	10,08%
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	4 882	5,72%
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	1 919	2,25%
	Ekspozycje w sytuacji poniżej standardu	687	0,80%
	Ekspozycje w sytuacji wątpliwej	116	0,14%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	944	1,11%
	Suma	8 548	10,01%
ZAKWATEROWANIE I USŁUGI GASTRONOMICZNE	Ekspozycje w sytuacji normalnej	759	0,89%
	Ekspozycje w sytuacji pod obserwacją	727	0,85%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	207	0,24%
	Suma	1 693	1,98%
INFORMACJA I KOMUNIKACJA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	438	0,51%
	Suma	438	0,51%
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	228	0,27%
	Suma	228	0,27%
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	Ekspozycje w sytuacji normalnej	1 848	2,16%
	Suma	1 848	2,16%
DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	1 803	2,11%
	Ekspozycje w sytuacji straconej	66	0,08%
	Suma	1 869	2,19%
ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	Ekspozycje w sytuacji normalnej	17 725	20,75%
	Suma	17 725	20,75%
EDUKACJA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	55	0,06%
	Suma	55	0,06%
OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	1 600	1,87%
	Suma	1 600	1,87%
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	Ekspozycje w sytuacji straconej	401	0,47%
	Suma	401	0,47%
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	Ekspozycje w sytuacji normalnej	752	0,88%
	Suma	752	0,88%
		68 022	79,64%
OSOBY FIZYCZNE		17 392	20,36%
RAZEM:		85 414	100,00%

2.4. Ryzyko płynności

Płynność w Banku definiowana jest jako zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań, w toku normalnej działalności Banku jak i w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty. Utrzymywany przez Bank poziom płynności musi być dostosowany do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności i winien gwarantować posiadanie lub łatwy dostęp do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów Banku.

Dla zapewnienia zdolności do wywiązania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych i pozabilansowych, Bank stosuje proces zarządzania płynnością finansową.

Celem zarządzania płynnością finansową Banku jest dążenie do wzrostu stabilnych źródeł finansowania, analizowanie sytuacji na rynku depozytowym oraz utrzymywanie wszystkich wskaźników płynnościowych. Do istotnych celów polityki Banku w zakresie płynności zalicza się monitorowanie czynników stanowiących potencjalne zagrożenie dla

płynności Banku, zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych) umożliwiających jej przetrwanie.

1. Rola i zakres odpowiedzialności w procesie zarządzania ryzykiem płynności:

- 1) Rada Nadzorcza Banku - zatwierdza ogólny poziom narażenia Banku na ryzyko płynności oraz sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowanego ryzyka płynności ze strategią i planem finansowym Banku.
- 2) Zarząd Banku – odpowiada za:
 - a. wprowadzenie struktury organizacyjnej zapewniającej niezależność funkcji pomiędzy jednostkami przeprowadzającymi transakcje mające wpływ na ryzyko płynności i jednostkami odpowiedzialnymi za pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka płynności;
 - b. opracowanie, wprowadzenie i aktualizację pisemnych procedur zarządzania ryzykiem płynności;
 - c. skuteczność zarządzania ryzykiem płynności;
 - d. informuje Radę Nadzorczą o sytuacji płynnościowej Banku.
- 3) Komórka zarządzająca - Główny Księgowy - wykonuje bezpośrednio, bieżące zadania związane z utrzymywaniem płynności śróddziennej Banku, zarządza środkami Banku w celu jak najbardziej rentownego ich zagospodarowania oraz wywiązywania się Banku z zawartych umów. Zespół Księgowo – Informatyczny wykonuje zadania związane z utrzymaniem płynności krótko-, średnio- i długookresowej Banku.
- 4) Komórka monitorująca - Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz - odpowiedzialny jest za pomiar, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności dla Rady i Zarządu Banku, przygotowywanie projektów regulacji wewnętrznych Banku oraz opracowanie propozycji limitów dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.
- 5) Komitet Zarządzania Ryzykami i Analiz - opiniuje procedury zarządzania ryzykiem płynności, procedury pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli ryzyka płynności, propozycje limitów ograniczających ryzyko płynności.
- 6) Audyt wewnętrzny - przeprowadza kontrolę poprawności zarządzania ryzykiem płynności i jest sprawowany przez Bank Polskiej Spółdzielczości w ramach podpisanej umowy.
- 7) Pozostałe komórki organizacyjne zobowiązane do przygotowywania i dostarczania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania płynnością Banku, a także do wykonywania zadań związanych z realizacją planów awaryjnych.

2. Sposób pozyskiwania finansowania działalności.

- 1) Głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, ludności oraz instytucji samorządowych;
- 2) Pozyskiwanie depozytów o dłuższym terminie wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;

- 3) Bank bada zachowanie rynku, w tym poziom cen w celu utrzymania konkurencyjnej oferty.

3. Zasady funkcjonowania w ramach Zrzeszenia i Systemu Ochrony BPS.

Bank Spółdzielczy jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości i jest uczestnikiem Systemu Ochrony BPS.

Bank Zrzeszający na rzecz Banku Spółdzielczego przeprowadza rozliczenia pieniężne, prowadzi rachunek bieżący, gromadzi nadwyżki środków, prowadzi rachunek rezerwy obowiązkowej, dostarcza dodatkowych źródeł finansowania.

Bank Spółdzielczy nie pozyskuje finansowania od innych banków spółdzielczych, nadwyżki środków w postaci lokat gromadzi w Banku Zrzeszającym, dokonuje zakupu aktywów za pośrednictwem Banku Zrzeszającego.

4. Rozmiar i skład nadwyżki.

Lp.	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki	Wartość części składowej nadwyżki (w tys. zł).
1	M1 (Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem) ponad minimum	0,30	57 638
2	LCR (w IPS) ponad minimum	1,92	48 394
3	LCR (zgodnie z pismem KNF) ponad minimum	1,28	32 330

5. Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR.

Kalkulacja nadzorczych miar płynności Banku na dzień 31.12.2017r.:

Pozycja	Stan (w tys. zł)
Podstawowa rezerwa płynności	79 476
Uzupełniająca rezerwa płynności	16 067
Pozostałe transakcje zawierane na hurtowym rynku finansowym	10 052
Aktywa o ograniczonej płynności	73 324
Aktywa niepłynne	10 584
Aktywa ogółem	189 503
Fundusze własne	11 041
M1 $\geq 0,20$	0,50
M2 $\geq 1,00$	1,04

W okresie 2017 roku Bank osiągnął wskaźniki płynności krótkoterminowej LCR powyżej wymaganego minimalnego poziomu 80%.

Kalkulacja wskaźnika płynności krótkoterminowej LCR na dzień 31.12.2017r.:

Pozycja	Stan (w tys. zł)
Aktywa płynne	52 537
Wyływy płynności	32 673

Wpływy płynności	7 415
LCR	208,00%

6. Urealniona luka płynności na dzień 31.12.2017 r.:

Podstawą analizy ryzyka płynności jest luka płynności i współczynniki płynności. Bank dokonuje analizy luki na podstawie zestawienia zapadalności i wymagalności aktywów i pasywów oraz pozycji pozabilansowych powodujących prognozowany wpływ lub wypływ środków.

Kształtowanie się skumulowanej luki płynności, współczynników płynności przedstawia tabela (dane w tys. zł):

Przedział płynności	Należności (w tys. zł)	Zobowiązania (w tys. zł)	Luka (w tys. zł)	Luka skumulowana (w tys. zł)	Współczynnik płynności ogółem	Współczynnik płynności skumulowany	Wskaźnik luki
A'vista	30 971	28 490	2 481	2 481	1,09	1,09	1,30
Od 2 dni do 7 dni	49 330	14 506	34 824	37 306	3,40	1,87	19,62
Od 7 dni do 1 m-ca	17 143	14 086	3 057	40 362	1,22	1,71	21,22
Od 1 m-ca do 3 m-cy	4 202	16 396	-12 194	28 169	0,26	1,38	14,81
Od 3 m-cy do 6 m-cy	6 156	19 419	-13 262	14 906	0,32	1,16	7,84
Od 6 m-cy do 12 m-cy	9 987	21 474	-11 487	3 419	0,47	1,03	1,80
Od 1 roku do 3 lat	25 683	22 990	2 692	6 111	1,12	1,04	3,21
Od 3 lat do 5 lat	17 946	12 214	5 732	11 843	1,47	1,08	6,23
Od 5 lat do 10 lat	15 614	12 890	2 724	14 568	1,21	1,09	7,66
Od 10 lat do 20 lat	727	12 214	-11 487	3 080	0,06	1,02	1,62
powyżej 20 lat	0	20 207	-20 207	-17 127	0,00	0,91	-9,01
niepłynne	12 412	87					
Razem	190 171	194 972	-4 801	-4 801	0,98		

7. Dodatkowe zabezpieczenia płynności w ramach Zrzeszenia i Systemie Ochrony BPS.

Bank może skorzystać w Banku Zrzeszającym z kredytu w rachunku bieżącym oraz kredytów celowych oferowanych na finansowanie działalności kredytowej. Bank jako uczestnik Systemu Ochrony BPS w sytuacji zaistnienia niebezpieczeństwa utraty płynności może od Spółdzielni otrzymać pomoc płynnościową.

8. Podstawowe wskaźniki ekonomiczne i wskaźniki wczesnego ostrzegania.

W ramach oceny i monitorowania poziomu ryzyka płynności Bank na koniec każdego miesiąca dokonuje analizy wskaźnikowej składników bilansu, które umożliwiają ocenę stopnia narażenia Banku na ryzyko płynności.

W szczególności monitorowanie wskaźników wczesnego ostrzegania dotyczy podstawowych pozycji bilansu: suma bilansowa, aktywa płynne, portfel kredytowy, baza depozytowa, osad we wkładach oraz wskaźników wyrażonych w procentach:

- 1) depozyty niestabilne / aktywa netto
- 2) aktywa płynne / depozyty niestabilne
- 3) kredyty według wartości nominalnej / depozyty stabilne
- 4) kredyty według wartości nominalnej / depozyty
- 5) lokaty międzybankowe udzielone / depozyty
- 6) zobowiązania pozabilansowe / fundusze własne Banku

- 7) kredyty długoterminowe (udzielone na okres powyżej 5 lat)/kredyty według wartości nominalnej.

Bank monitoruje pozostałe podstawowe wskaźniki ekonomiczne określone w procedurze wewnętrznej – Zasady zarządzania płynnością finansową i wyniki po zakończeniu miesiąca przedkłada Zarządowi.

9. Aspekty ryzyka płynności, na które Bank jest narażony.

Do głównych źródeł występowania ryzyka płynności w Banku zalicza się:

- 1) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Banku,
- 2) ryzyka związane ze stroną pasywną bilansu Banku:
 - a) ryzyko nietypowego zachowania się deponentów,
 - b) ryzyko związane ze zdolnością pozyskania depozytów przez Bank i finansowania zewnętrznego,
 - c) ryzyko wynikające z realizacji udzielonych zobowiązań pozabilansowych;
- 3) ryzyka związane ze stroną aktywną bilansu Banku:
 - a) ryzyko braku wystarczającej ilości środków na rachunku bieżącym,
 - b) ryzyko braku wystarczającej ilości środków pieniężnych w kasach Banku,
 - c) ryzyko niedotrzymania terminów spłat kredytów przez klientów;
- 4) ryzyko dużych koncentracji zobowiązań i należności.

10. Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- 1) oferowanie produktów depozytowych klientom sektora niefinansowego i budżetowego,
- 2) różne terminy wymagalności depozytów,
- 3) różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące.

11. Techniki ograniczenia ryzyka płynności.

Do podstawowych technik ograniczenia ryzyka płynności zaliczamy:

- 1) stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym limitów wewnętrznych utrzymujących całościowe narażenie banku na ryzyko płynności i limity zewnętrzne (nadzorcze miary płynności) oraz odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów,
- 2) dokonywanie identyfikacji wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem płynności poprzez przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 3) przystąpienie do Systemu Ochrony BPS, które zapewnia w określonych sytuacjach wsparcia z fundusz pomocowego zabezpieczającego płynność,
- 4) przeprowadzanie audytu przez pracowników Departamentu Audytu Banku BPS w ramach podpisanej umowy.

12. Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności.

- 1) płynność płatnicza - zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- 2) płynność śróddzienna – zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu;
- 3) płynność krótkoterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 4) płynność średnioterminowa - zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 5) płynność długoterminowa - monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 6) nadwyżka płynności – wysokiej jakości aktywa stanowiące zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności.

Pozostałe pojęcia są określone w procedurze wewnętrznej – Zasady zarządzania płynnością finansową.

13. Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych.

Testy warunków skrajnych wykorzystywane są w procesie tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko płynności oraz jako scenariusze w planach awaryjnych.

14. Opis scenariuszy testów warunków skrajnych.

W ramach pomiaru ryzyka płynności Bank w okresach miesięcznych dokonuje analizy scenariuszy sytuacji kryzysowej - kryzys w sektorze bankowym oraz scenariusza - kryzys w BS.

W okresach kwartalnych Bank przeprowadza testy warunków skrajnych dla następujących scenariuszy:

- 1) scenariusz I – wypływ środków klientów niebankowych;
- 2) scenariusz II – wypływ środków z tytułu udzielonych zobowiązań pozabilansowych;
- 3) scenariusz III – wypływ środków klientów niebankowych dokonany za pomocą kanałów elektronicznych;
- 4) scenariusz IV – wypływ środków klientów niebankowych z wysokim oprocentowaniem;
- 5) scenariusz V – interakcje wynikające z innych rodzajów ryzyka;
- 6) scenariusz VI – kryzys płynności systemu bankowego;
- 7) scenariusz VII – płynność śróddzienna (nieprzewidziany i ponadprzeciętny wypływ środków z rachunku bieżącego Banku wynikający z realizacji bieżących płatności wychodzących klientów niebankowych).

Bank przeprowadza testy odwrócone dla scenariuszy, które mogłyby doprowadzić do niedotrzymania nadzorczych miar płynności.

W celu wyliczenia wewnętrznego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka płynności Bank dokonuje analizy poprzez test warunków skrajnych, czyli analizę sytuacji szokowej, która zakłada nagły spadek bazy depozytowej o 20%, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wskaźnika aktywów płynnych w aktywach ogółem na poziomie minimum 20%. W 2017 roku nie było konieczności tworzenia dodatkowego wymogu kapitałowego na ryzyko płynności.

15. Wskazanie w jaki sposób plan awaryjny uwzględnia wyniki testów warunków skrajnych.

Plany awaryjne zostały z testami warunków skrajnych zintegrowane poprzez wykorzystanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających plan awaryjny utrzymania płynności.

16. Polityka utrzymania rezerwy płynności.

W celu utrzymania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz zapotrzebowaniu na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów, które spełniają następujące warunki: łatwa zbywalność, wysoka jakość kredytowa i brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania tych aktywów w celu pozyskania środków.

Bank tak zarządza wysokością rezerwy płynności, aby zapewnić utrzymanie nadzorczych miar płynności oraz stanowiła zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych przy równoczesnym minimalizowaniu kosztów utrzymania płynności.

17. Częstotliwość i rodzaj sprawozdawczości w zakresie płynności.

Nadzorcze miary płynności i wskaźnik płynności (LCR) są sporządzane codziennie.

Raportowanie w zakresie oceny ryzyka płynności odbywa się w cyklach miesięcznych dla Zarządu Banku i kwartalnie dla Rady Nadzorczej.

W okresach półrocznych sporządzana jest także pogłębiona analiza płynności długoterminowej.

2.5. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej to ryzyko negatywnego wpływu zmian stopy procentowej na aktualny i przyszły wynik finansowy Banku oraz jego kapitał, wynikające z wrażliwości stawek oprocentowania aktywów i pasywów Banku na zmianę rynkowych stóp procentowych.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej ma na celu utrzymanie zmienności wyniku finansowego oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku i akceptowanych przez Radę Nadzorczą w ramach zatwierdzonej strategii.

Celem Banku jest utrzymanie niskiej wrażliwości wyniku odsetkowego na zmiany rynkowych stóp procentowych. Bank utrzymuje pozycję luki w ramach limitów przyjętych w Instrukcji zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Wewnętrzne regulacje Banku dotyczące zarządzania ryzykiem stopy procentowej uwzględniają kluczowe zagadnienia zawarte w rekomendacjach nadzorczych. Ryzyko stopy procentowej monitorowane jest poprzez analizę ryzyka luki i profilu stopy procentowej bilansu Banku oraz analizę wykorzystania i przestrzegania przyjętych limitów wewnętrznych. Pomiar ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych i jest prezentowany na posiedzeniach Zarządu Banku i Rady Nadzorczej.

W celu prawidłowego monitoringu ryzyka stopy procentowej Bank prowadzi ponadto analizy symulacyjne z uwzględnieniem scenariusza szokowego.

Najważniejszą część ryzyka stopy procentowej w Banku związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych, w największym stopniu wpływa na poziom zmian wyniku odsetkowego.

Bank dokonuje pomiaru ryzyka stopy procentowej metodą luki w oparciu o sporządzone raporty i analizy, w tym:

- 1) raport luki terminów przeszacowania, pokazujący wielkość i charakter niedopasowania (luki) pozycji aktywów i pasywów Banku wrażliwych na zmianę stopy procentowej w poszczególnych terminach przeszacowania;
- 2) raport luki ryzyka bazowego, obrazujący wielkość i charakter niedopasowania (luki) pozycji aktywów i pasywów wrażliwych w poszczególnych terminach przeszacowania, w podziale na stawki bazowe, w oparciu o które ustalane jest oprocentowanie produktów/ instrumentów finansowych;
- 3) analiza profilu ryzyka stopy procentowej Banku, umożliwiająca określenie stopnia wrażliwości oprocentowania aktywów/ pasywów wrażliwych Banku na zmiany rynkowych stóp procentowych;
- 4) symulacje wpływu zmian poziomu stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku przy aktualnej strukturze aktywów i pasywów wrażliwych,
- 5) analizy testów warunków skrajnych (stress test) dla aktualnej struktury aktywów i pasywów wrażliwych.

Dla potrzeb analizy przyjęto następujące przedziały przeszacowania:

- 1) 1 dzień,
- 2) 2 - 7 dni,
- 3) 8 - 30 dni,
- 4) 1 - 3 miesiące,
- 5) 3 - 6 miesięcy,
- 6) 6 - 12 miesięcy,
- 7) 1 - 3 lat,
- 8) powyżej 3 lat.

W 2017 r. Bank narażony był na ryzyko niekorzystnej zmiany wyniku odsetkowego w przypadku spadku rynkowych stóp procentowych.

Na dzień 31.12.2017 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku odsetkowego dla szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych o 200 pb. W przypadku wzrostu stóp procentowych potencjalna zmiana wyniku odsetkowego wynosiła (+) 349 tys. zł, natomiast w przypadku spadku zmianę tą oszacowano na (-) 1 491 tys. zł.

2.6. Ryzyko walutowe

Zarządzanie ryzykiem walutowym polega m.in. na zawieraniu transakcji o takiej strukturze oraz warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi stratami z tytułu zmian kursów walutowych minimalizując związane z nim ryzyko.

Obok Rady Nadzorczej i Zarządu koordynujących politykę zarządzania ryzykiem na najwyższym szczeblu, w procesie zarządzania ryzykiem walutowym uczestniczą Główny Księgowy, Kierownik Centrali oraz pozostałe komórki organizacyjne zobowiązane do przygotowywania i dostarczania informacji niezbędnych do sprawnego i efektywnego zarządzania ryzykiem walutowym Banku.

Dla zapewnienia prawidłowego zarządzania ryzykiem walutowym nalicza się pozycje walutowe indywidualne – pozycje netto dla każdej waluty obcej oddzielnie oraz całkowitą pozycję walutową Banku na każdy dzień roboczy.

Bank obsługuje operacje w walutach EURO, GBP, USD. Działalność dewizowa koncentruje się na rozliczaniu przychodzących przekazów dewizowych, realizacji przekazów zleconych przez klientów Banku oraz bezgotówkowej i gotówkowej wymianie walut.

Bank będzie kształtował pozycję walutową w ramach limitu otwartej pozycji walutowej całkowitej nie przekraczającej 2% funduszy własnych oraz limitów dla każdej z walut osobno, dostosowując operacyjnie zajmowaną pozycję w danej walucie obcej do kształtowania się kursu złotego.

Na rynku walutowym, Bank przykładą szczególną uwagę do rozwoju operacji z klientami i prowadzi ciągłe prace nad rozszerzeniem zakresu i udoskonaleniem oferty produktów i usług. Działania swoje opiera w szczególności na uelastycznieniu oferty produktowej, pozwalającej na lepsze zaspokojenie indywidualnych potrzeb klientów adekwatnie do sytuacji rynkowej.

Podstawowym celem Banku jest utrzymywanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nieprzekraczającej 2% funduszy własnych, która nie wiąże się z koniecznością utrzymywania regulacyjnego wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe.

Według stanu na dzień 31.12.2017 Bank nie tworzył wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego, gdyż całkowita pozycja walutowa nie przewyższała 2% funduszy własnych.

2.7. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne jest to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmując również ryzyko prawne. Powyższa definicja nie obejmuje ryzyka reputacji i ryzyka strategicznego, które związane jest z ryzykiem wyniku finansowego.

Celem nadrzędnym do zrealizowania w roku 2017 w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym było utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą, bezpiecznym dla działania i rozwoju Banku poziomie. Udoskonalano proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w celu właściwej identyfikacji, pomiaru, oceny, monitorowania, raportowania, kontrolowania lub ograniczania, stosując dobre praktyki zawarte w Rekomendacji M i Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych przez KNF.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym tworzą: regulacje wewnętrzne, struktura organizacyjna systemu, narzędzia informatyczne wspomagające realizację procesu oraz informacje o zdarzeniach operacyjnych.

W Banku gromadzone i ewidencjonowane są informacje o zdarzeniach klasyfikowanych w obszarze ryzyka operacyjnego. Dla wspomaganie procesu ewidencjonowania, pomiaru, monitorowania i raportowania zdarzeń ryzyka operacyjnego Bank wykorzystuje program informatyczny RiskAB. Stosowany jest podział zdarzeń operacyjnych na typy zdarzeń zgodnie z Rekomendacją M KNF.

Celem strategicznym w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym jest ograniczanie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania tym ryzykiem, a także poprzez wdrożenie skutecznego systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

Ryzyko operacyjne obejmuje wszystkie istotne obszary działalności Banku, w tym produkty, procesy i systemy. Uwzględnia także czynniki wewnętrzne takie jak, struktura organizacyjna, specyfika działalności, użytkowane systemy informatyczne, specyfikę klientów, skargi klientów, jakość kadr i czynniki zewnętrzne, tj. otoczenie w którym Bank działa. Zebrane informacje są przetwarzane w celu zidentyfikowania profilu ryzyka operacyjnego oraz poziomu ryzyka operacyjnego Banku. Profil ryzyka operacyjnego, rozumiany jest jako skala i struktura ekspozycji na ryzyko operacyjne; określa stopień narażenia na ryzyko operacyjne. Profil wyznaczany jest na podstawie danych zebranych w procesie identyfikacji i oceny zdarzeń operacyjnych ze wszystkich jednostek i komórek organizacyjnych Banku, analizy kluczowych wskaźników ryzyka (KRI), sporządzenia mapy ryzyka operacyjnego. W Banku przeprowadza się testy warunków skrajnych z ryzyka operacyjnego na podstawie zgromadzonych danych o stratach oraz wpływie na poziom wymogu kapitałowego. W celu zarządzania ciągłością działania Bank posiada oddzielnie procedury, plany utrzymania ciągłości działania, plany awaryjne i dąży do ich jak najlepszego dostosowania do zmieniających się warunków funkcjonowania Banku.

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody podstawowego wyznacznika BIA na dzień 31.12.2017 roku został wyznaczony na poziomie 1 533 tys. zł.

2.8. Ryzyko braku zgodności

Podstawowym celem Polityki w zakresie ryzyka braku zgodności w Banku jest przeciwdziałanie wystąpieniu ryzyka naruszenia dobrego imienia Banku lub któregośkolwiek z podmiotów, a także wystąpieniu innych zagrożeń, które mogą powstać w związku z naruszeniem przez Bank jako instytucję, a także poszczególnych pracowników norm prawnych lub etycznych.

Polityka w zakresie ryzyka braku zgodności zmierza do uzyskania stanu, w którym wszelkie działania Banku i jego pracowników są zgodne z przyjętymi normami, politykami oraz przepisami wewnętrznymi i zewnętrznymi, a także obowiązującymi normami postępowania, w tym etycznymi.

Działania podejmowane na rzecz osiągnięcia celów polityki w zakresie ryzyka braku zgodności podejmowane w Banku obejmują:

- a) formalizację procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w odpowiednich regulacjach wewnętrznych Banku,
- b) identyfikację, ocenę, a także monitorowanie ryzyka i sprawozdawczość,
- c) wykonywanie zadań kierownictwa, komórki do spraw zgodności i kontroli wewnętrznej,
- d) identyfikowanie i zdecydowaną reakcję na incydenty naruszenia polityki w zakresie ryzyka braku zgodności,
- e) edukację i szkolenia.

Celem bezpośrednim zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku jest ograniczenie strat finansowych i niefinansowych, spowodowanych brakiem zgodności przepisów wewnętrznych Banku z regulacjami zewnętrznymi lub nie przestrzeganiem wewnętrznych regulacji bankowych. Celem pośrednim jest ograniczanie występowania ryzyka prawnego oraz ryzyka operacyjnego, stanowiących podstawę występowania ryzyka braku zgodności. Realizacja tych celów wymagała wprowadzenia w Banku procedur, umożliwiających monitorowanie, pomiar, raportowanie oraz kontrolowanie ryzyka, na które Bank może być narażony w wyniku nie przestrzegania wewnętrznych lub zewnętrznych regulacji oraz standardów rynkowych. Zadania zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku realizuje Stanowisko organizacyjno-administracyjne i braku zgodności, usytuowane na II poziomie zarządzania (II linia obrony), bezpośrednio podporządkowane Prezesowi. Zadania realizowane przez ww. stanowisko zostały określone w Regulaminie organizacyjnym oraz w zakresie czynności i obejmują między innymi: opracowanie projektów regulacji wewnętrznych w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności, zapewnienie zgodności oraz ocenę skutków ryzyka braku zgodności. Bank posiada sformalizowane zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności zawarte w Polityce zgodności Banku Spółdzielczego w Rymanowie, Regulaminie funkcjonowania komórki do spraw zgodności w Banku Spółdzielczym w Rymanowie, Kodeksie etyki „zasady postępowania pracowników Banku Spółdzielczego w Rymanowie”, Polityce zgłaszania naruszeń prawa oraz obowiązujących procedur i standardów etycznych w BS w Rymanowie.

Podstawowe metody zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku to:

- 1) Wyznaczenie profilu ryzyka Banku
- 2) Identyfikacja czynników ryzyka
- 3) Monitorowanie ryzyka
- 4) Raportowanie
- 5) Podejmowanie czynności mających na celu ograniczanie ryzyka braku zgodności

- 6) Wdrożenie systemu kontroli procesu zarządzania ryzykiem braku zgodności w Banku.

Monitorowania, kontrolowania ryzyka braku zgodności oraz raportowania do Zarządu i Rady Nadzorczej z obszaru ryzyka braku zgodności dokonuje Stanowisko organizacyjno-administracyjne i braku zgodności w oparciu o informacje otrzymane z odpowiednich komórek organizacyjnych Banku.

2.9. Ryzyko biznesowe

Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno-finansowy, w którym uwzględnia wpływ zmian warunków makroekonomicznych (otoczenia) na poziom ryzyka oraz ich wpływ na wysokość minimalnych wymogów kapitałowych w przyszłości. Ryzyko biznesowe przejawia się w obszarze wyniku finansowego, strategicznym i otoczenia w tym zmian regulacyjnych i warunków konkurencji.

W celu ograniczenia ryzyka biznesowego Bank zakłada następujące poziomy podstawowych wskaźników ekonomicznych:

- a) Coroczne wypracowanie wyniku finansowego netto zapewniającego realną odbudowę funduszy własnych,
- b) Przyrost funduszy własnych Banku przekraczający wskaźnik inflacji,
- c) Przyrost sumy bilansowej na poziomie dynamiki przyrostu funduszy własnych,
- d) C/I (Relacja kosztów do dochodów) na poziomie średniego wskaźnika w grupie rówieśniczej.

Bank w ramach analizy ryzyka wyniku finansowego monitoruje następujące wskaźniki:

- a) Stopy zwrotu z aktywów ROA netto,
- b) Stopy zwrotu z funduszy ROE netto,
- c) Relacji kosztów działania banku wraz z amortyzacją do wyniku z działalności bankowej (C/I),
- d) Marży odsetkowej.

Monitorowanie ryzyka biznesowego, w tym w szczególności ryzyka wyniku finansowego odbywa się przez Zespół Zarządzania Ryzykami i Analiz, który przedkłada w okresach kwartalnych informację o realizacji planu finansowego Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku.

3. Fundusze własne

3.1. Informacje podstawowe

Bank Spółdzielczy w Rymanowie ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami art. 492 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013r. oraz zgodnie z wymogami zawartymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013r. (załącznik nr 6 do rozporządzenia nr 1423/2013).

Na dzień 31.12.2017r. poziom uznanych kapitałów Banku, wyliczonych zgodnie z zapisami Rozporządzenia CRR przedstawia się następująco:

Tabela 6. Fundusze własne na 31.12.2017 roku (w tys. zł)

Fundusze własne	Stan na 31.12.2017	
Kapitał TIER I	FUNDUSZ UDZIAŁOWY (po amortyzacji)	102
	FUNDUSZ ZASOBOWY	9 103
	FUNDUSZ OGÓLNEGO RYZYKA	161
	Fundusz z aktualizacji wyceny	172
	Strata z roku bieżącego	0
KOREKTY REGULACYJNE	(WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE)	-24
	(Fundusz z aktualizacji wyceny)	-35
TIER I PODSTAWOWY		9 479
TIER I DODADKOWY		0
Kapitał TIER II	POŻYCZKA PODPORZĄDKOWANA	1 562
ŁĄCZNY KAPITAŁ		11 041

Bank zgodnie z zapisami Rozporządzenia CRR, Ustawą Prawo Bankowe (art.127 ust. 2 pkt 3 lit. B) oraz Uchwałą 325/2011 KNF z dnia 20 grudnia 2011r, pomniejsza fundusze własne o wartość bilansową wartości niematerialnych i prawnych, które na dzień 31.12.2017 r. wynosiły 24 tys. zł.

4. Adekwatność kapitałowa

4.1. Informacje ogólne

Bank Spółdzielczy w Rymanowie dostosowuje wielkość funduszy własnych do poziomu i rodzaju ryzyka, na jakie jest narażony oraz do charakteru, skali i złożoności prowadzonej działalności. W tym celu w Banku opracowano i wdrożono proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, tzw. ICAAP.

Celem procesu szacowania kapitału wewnętrznego jest ustalenie wielkości kapitału wewnętrznego niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, z uwzględnieniem przewidywanego poziomu ryzyka.

W swej działalności Bank rozpoznaje jako istotne ryzyka filaru I (kredytowe, koncentracji zaangażowań, koncentracji kapitałowej, operacyjne, walutowe) oraz inne ryzyka uwzględnione w „Instrukcji oceny adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Rymanowie” w przypadku których pomiar (wykonywany wg kryteriów ilościowych lub jakościowych), według zasad wskazanych w Instrukcji, wykazuje potencjalny i znaczący wpływ na wynik finansowy, fundusze Banku albo Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy na ich pokrycie.

Metoda stosowana przez Bank do oceny adekwatności kapitałowej bazuje na wielkości regulacyjnych wymogów kapitałowych do których dodawane są wielkości dodatkowych wymogów wewnętrznych; uwzględnia też konieczność zachowania relacji funduszy

własnych do wewnętrznego wymogu kapitałowego (kapitału wewnętrznego) na poziomie co najmniej 1.

Obliczenie regulacyjnego wymogu kapitałowego wykonuje się w odniesieniu do:

- 1) ryzyka kredytowego – z zastosowaniem metody standardowej,
- 2) ryzyka rynkowego (walutowego) – związanego ze skalą działalności dewizowej, z zastosowaniem metody podstawowej,
- 3) ryzyka operacyjnego – z zastosowaniem metody podstawowego wskaźnika do wyliczania minimalnych wymogów kapitałowych.

Tabela 7. Współczynniki kapitałowe na 31.12.2017 roku

Współczynniki kapitałowe	Stan na 31.12.2017r. (w %)
Łączny współczynnik kapitałowy	13,86
Współczynnik kapitału Tier I	11,90
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	11,90
Współczynnik wewnętrzny	13,86

Ryzyka istotne identyfikowane w Banku w ramach pomiaru adekwatności kapitałowej:

- 1) ryzyko kredytowe (w tym koncentracji i rezydualne),
- 2) ryzyko rynkowe, ze względu na skalę prowadzonej działalności rozumiane jako walutowe,
- 3) ryzyko operacyjne (w tym braku zgodności),
- 4) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 5) ryzyko płynności i finansowania,
- 6) ryzyko biznesowe (w tym wyniku finansowego).

Ryzyka nieistotne identyfikowane w Banku w ramach pomiaru adekwatności kapitałowej:

- 1) ryzyko utraty reputacji,
- 2) ryzyko cyklu gospodarczego,
- 3) ryzyko strategiczne,
- 4) ryzyko transferowe,
- 5) ryzyko modeli,
- 6) ryzyko kapitałowe.

4.2. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych ryzyk

Tabela 8. Wymogi kapitałowe Banku na poszczególne rodzaje ryzyka według stanu na 31.12.2017 roku (w tys. zł)

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, w tym:	6 372
z tytułu ryzyka kredytowego	4 839

z tytułu ryzyka walutowego	-
z tytułu ryzyka operacyjnego	1 533

Tabela 9. Klasy ekspozycji kredytowych na 31.12.2017 roku (w tys. zł)

Klasy ekspozycji	Wartość na dzień 31.12.2017r.	Średnia wartość ekspozycji w 2017r.
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	48 380	27 475
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	17 967	18 684
Ekspozycje wobec instytucji	53 578	69 163
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	163	185
Ekspozycje detaliczne	56 895	59 755
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	2 619	4 233
Inne pozycje	15 295	16 949

5. Dźwignia finansowa

Bank kalkuluje wskaźnik dźwigni finansowej zgodnie z CRR jako miarę kapitału Tier 1 podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku i wyraża jako wartość procentową.

Wskaźnik dźwigni finansowej ma na celu kontrolowanie poziomu zadłużenia się banków. Obecnie nie ma wyznaczonej minimalnej wartości wskaźnika, ale zostanie on wyznaczony w kolejnych latach i banki będą zobowiązane go utrzymywać. Wartość wskaźnika dźwigni wyliczona w okresie przejściowym według stanu na 31.12.2017 wynosiła 4,96%.

5.1 Bufory kapitałowe

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym Bank nie ma obowiązku wyliczania bufora antycyklicznego oraz bufora ryzyka systemowego.

6. Polityka wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku

Polityka wynagradzania określa zasady ustalania stałych i zmiennych składników wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Rymanowie, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. (Dz.U. poz. 637), wspiera prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez radę nadzorczą skłonność do ryzyka, wspiera realizację strategii działalności oraz ograniczanie konfliktu interesów.

Do stanowisk istotnych, o których mowa w § 24 Rozporządzenia Ministra Finansów oraz w uchwale 604/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w Banku zalicza się Członków Rady Nadzorczej i Członków Zarządu. Z uwagi na fakt, że Bank nie udziela kredytów przekraczających 5 mln EUR, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk w Banku.

Oceny efektów pracy Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w terminie oceny wykonania Strategii działania w oparciu o kryterium ilościowe, obejmujące wskaźniki Banku osiągnięte w ostatnich trzech latach w odniesieniu do założeń Strategii działania: zysk netto, zwrot z kapitału własnego (ROE), jakość portfela kredytowego, współczynnik kapitałowy, wskaźnik płynności LCR, wynik z tytułu rezerw celowych, oraz kryterium jakościowe oceny Członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagrodzenia: uzyskane absolutorium w okresie oceny, pozytywna ocena rękojmi należytego wykonania obowiązków, zgodnie z art. 22aa ustawy Prawo bankowe, ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną.

Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Rymanowie odbyło się w dniu 25.06.2018 r. i zgodnie z Polityką Informacyjną niniejsza informacja została przyjęta i opublikowana w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego.